
תרגום לא רשמי של דו"ח מספר
A/HRC/53/22

דו"ח ועדת החקירה הבינלאומית העצמאית של האו"ם בנושא השטח
הפלסטיני הכבוש, כולל מזרח ירושלים, וישראל

I. מבוא ומתודולוגיה

1. בדו"ח הנוכחי, שהוגש בהתאם להחלטת מועצת זכויות האדם (החלטה S-30/1), מציגה ועדת החקירה הבינלאומית העצמאית בנושא השטח הפלסטיני הכבוש, כולל מזרח ירושלים, וישראל את ממצאיה לגבי התקפות, הגבלות והטרדות נגד גורמי החברה האזרחית מצד כל הישויות הנושאות בחובה משפטית.
2. בהתאם למתודולוגיה שנקבעה ובהתבסס על נהלי העבודה המקובלים של ועדות חקירה ושל חקירות זכויות אדם, הוועדה הסתמכה על 127 ראיונות ועדויות שניתנו במהלך שני סיבובים של שימועים,¹ מחקר, דיונים עם בעלי עניין ומומחים, ועוד 21 הגשות שהתקבלו בעקבות קול קורא שפורסם ב-2 בנובמבר 2022. המידע בדוח מכסה בעיקר את התקופה של 2020-2023, לצורך הערכה של מגמות נכללו גם התפתחויות ומידע מלפני תקופה זו. רק מידע שעמד ברף ההוכחתי של "יסוד סביר להסיק" נכלל בדוח. אלא אם צוין אחרת, כל המידע הנמסר בדוח מבוסס על ראיות ועדויות מקורבנות או עדים שתועדו על ידי הוועדה, לרבות העדויות שתועדו במהלך השימועים הפומביים.
3. בדו"ח הוועדה בוחנת הפרות של הישויות הנושאות בחובה משפטית בשטח הפלסטיני הכבוש ובישראל. הוועדה מכירה שוב בכך שהשטח שעליו ממשלת מדינת פלסטין יכולה להפעיל את סמכותה כישות הנושאת בחובה משפטית אחראית נמצא תחת כיבוש ישראלי מאז 1967, דבר המציב אתגרים קשים בפני יכולתה למלא את חובותיה כישות הנושאת בחובה משפטית. אף על פי כן, ובלי להשפיע על חובותיה של ישראל, הצטרפות מדינת פלסטין לאמנות זכויות האדם הבינלאומיות מחייב את אחריותה, בכפוף לסמכותה ושלטתה האפקטיבית. הוועדה מדגישה כי ברצועת עזה ובכל הנוגע לשליטתו האפקטיבית של המאס, מוטלות על הרשויות בפועל האחריות למילוי חובותיהם בתחום זכויות האדם שנובע מתפקודן כממשלה.
4. המרחב האזרחי מוגדר בדוח כסביבה המאפשרת לגורמים שונים בחברה האזרחית, לרבות הקבוצות המודרות והנדחקות ביותר, להשתתף באופן משמעותי בחיים של החברה במרחב הפוליטי, הכלכלי, החברתי והתרבותי.² המרחב האזרחי כולל מספר גורמים כגון מגיני זכויות אדם ופעילים, נשים מגינות זכויות אדם, לסביות, הומואים, ביסקסואלים, טרנסג'נדרים וקווירים (להלן "הקהילה הלהט"בית"), ארגונים לא ממשלתיים (NGOs), עיתונאים, עורכי דין, אקדמאים וסטודנטים, אמנים ופעילי תרבות. לצורך כתיבת הדו"ח, המושג נשים מגינות זכויות אדם מתייחס לאנשים הפועלים לקידום זכויות נשים וזכויות הקשורות לשוויון מגדרי וכוללים גורמים ויחידים בחברה האזרחית אשר בעצמם עשויים לא להזדהות כמגיני זכויות אדם.

II. מסגרת משפטית

5. הוועדה פירטה על המסגרת המשפטית הבינלאומית החלה בשטח הפלסטיני הכבוש ובישראל בשני הדוחות הקודמים שלה לעצרת הכללית ולמועצת זכויות האדם,³ ובתנאי סמכותה (terms of reference).⁴ הוועדה ציינה אז כי השטח הפלסטיני הכבוש כולל מזרח ירושלים ועזה, והגולן הסורי הכבוש נמצאים כיום תחת תפיסה לוחמתית של ישראל, ועליהן חל המשפט הבינלאומי ההומניטארי במקביל לדיני זכויות האדם הבינלאומיים.⁵

III. הרשויות הישראליות וגורמים תומכים אחרים

א. דה-לגיטימציה של החברה האזרחית

6. הוועדה הקשיבה לגורמים בחברה האזרחית הישראלית והפלסטינית שדיווחו על המרחב האזרחי המצטמצם כתוצאה מאסטרטגיה מכוונת של ממשלת ישראל לדה-לגיטימציה והשתקה של החברה האזרחית. זה כולל, בין היתר, הפללת ארגוני חברה אזרחית פלסטיניים ואנשי הצוות על ידי הכרזתם כ"טרוריסטים", הפעלת לחץ ואיום על מוסדות שנתונים במה לשיח בחברה האזרחית, הפעלת שלדנות מול תורמים ויישום צעדים שנועדו לקצץ במקורות המימון לחברה האזרחית.

¹ <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/co-israel/public-hearings>.

² https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/CivicSpace/UN_Guidance_Note.pdf.

³ [A/77/328 and A/HRC/50/21](https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-01/TORs-UN-Independent_ICI_Occupied_Palestinian_Territories.pdf).

⁴ https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-01/TORs-UN-Independent_ICI_Occupied_Palestinian_Territories.pdf.

⁵ https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-01/TORs-UN-Independent_ICI_Occupied_Palestinian_Territories.pdf, גם 14-25 פס' A/HRC/50/21.

ראה נייר דו"ח מורחב שהוכן על ידי [Independent_ICI_Occupied_Palestinian_Territories.pdf](https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-01/TORs-UN-Independent_ICI_Occupied_Palestinian_Territories.pdf) למסגרת משפטית מפורטת, ראה נייר דו"ח מורחב שהוכן על ידי הוועדה להפצה במושב החמישים ושלוש של מועצת זכויות האדם, שיהיה זמין ב- <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/hrc/co-israel/index>.

7. הוועדה תיעדה מקרים בהם פקידים בממשלת ישראל השתמשו ברטוריקה פוגענית או התנכלו לארגוני זכויות אדם או ארגוני חברה אזרחית ישראלים, בפרט ארגונים שהשתתפו בפורומים בינלאומיים, פרסמו דוחות על פשעים בינלאומיים לרבות אפרטהייד ו/או דוחות על הפעילות העסקית בהתנחלויות. דוגמאות לכך כוללות: מסעות הכפשה נגד מנכ"ל בצלם חגי אל-עד, בשנים 2016 ו-2018, על ידי בכירים ישראלים בעקבות השתתפותו בישיבות מועצת הביטחון של האו"ם וכינויו כמשתף פעולה עם אויבי ישראל;⁶ בנובמבר 2022, חבר הכנסת בצלאל סמוטריץ' (כיום שר האוצר) כינה ארגוני זכויות אדם כ"נחיל של צרעות", ואמר כי על ישראל להתמודד איתם כ"איום אסטרטגי";⁷ ובמרץ 2023 חבר הכנסת אריאל קלנר מהליכוד כינה את ארגון זכויות האדם הישראלי "שוכרים שתיקה" כארגון אנטישמי בהתאם להגדרת הברית הבינלאומית לשימור זכר השואה (IHRA) לאנטישמיות.⁸ הרשויות הישראליות התנכלו גם למגיני זכויות אדם ובארגונים זרים הפועלים לניטור ולדיווח על הפרות זכויות האדם בשטח הפלסטיני הכבוש. למשל בנובמבר 2019 מנהל אגף ישראל ופלסטין של Human Rights Watch עומר שאקר גורש מירושלם, לאחר שהרשויות סירבו להאריך את אשרת העבודה שלו על פי תיקון חוק הכניסה לישראל משנת 2017 האוסר כניסת אנשים הדוגלים בחרם על ישראל או התנחלויות.⁹ הרשויות הישראליות גם סירבו להעניק או לחדש אשרות לצוות הבינלאומי של משרד הנציב העליון של האו"ם לזכויות האדם (OHCHR) בתגובה לדו"ח על הפעילות העסקית בהתנחלויות¹⁰ שפורסם בפברואר 2020.¹¹

8. ממשלות ישראל לדורותיהן הקימו משרדים ספציפיים, ובהם המשרד לנושאים אסטרטגיים¹² ומשרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, הפועלים לדה-לגיטימציה של החברה האזרחית בארץ ובעולם. במרץ 2023 הוכרז על הקמת שדולה בכנסת למאבק באנטישמיות ובדה-לגיטימציה על ידי חברי כנסת מהליכוד, בדגש על מאבק ב"התרנות" של מדינות זרות הממנות ארגוני זכויות אדם וארגוני חברה אזרחית.¹³

9. בנוסף לפעילות של ממשלת ישראל, גם אנשים פרטיים וארגונים פעלו במטרה ייעודית למנוע, להתערב ולהשתיק את החברה האזרחית, מגיני זכויות אדם ואירועים המתמקדים בזכויות הפלסטינים בזירה המקומית והעולמית. ארגונים אלה, שחלקם נהנים מהסמכת המועצה הכלכלית-חברתית של האומות המאוחדות (ECOSOC), מקדשים משאבים משמעותיים להפקת נתונים, הפצת חומר, הפקת תוכן ופרסומים מקוונים, מעקב וניטור כלי תקשורת חברתית ובדיקה קפדנית אחרי הפעילויות של מגיני זכויות אדם וארגוני חברה אזרחית ספציפיים. ארגונים כאלה מיישמים ומקדמים ביעילות את האסטרטגיה של ממשלת ישראל נגד החברה האזרחית, חלק מהם משתפים פעולה ונהנים מתמיכת חברי כנסת והממשלה, הם עוזרים לפקידי ממשלה בגיוס כספים לכיסוי הוצאות משפט הקשורות לייצוג משפטי,¹⁴ מספקים אנשי צוות לתקופת בחירות,¹⁵ לוקחים חלק בניסוח הצעות חוק ממשלתיות¹⁶ והקמת שדולות פרלמנטריות,¹⁷ ומוציאים לפועל מסעות הכפשה מאורגנות נגד ארגוני זכויות אדם ופעילים לצד פעולות ממשלתיות נגד אותם ארגונים¹⁸ בין היתר.

10. הוועדה קיבלה דיווחים ועדויות מארגוני חברה אזרחית באירופה ובארה"ב המצביעים על צמצום מרחב חופש הביטוי במיוחד בהקשר של הבעת ביקורת על התנהלות זכויות האדם של הרשויות הישראליות והתבטאויות הקשורות לזכויות הפלסטינים. אלה שמדברים בפומבי בנושאים אלה, בפרט אנשי אקדמיה ואנשי ציבור, מתמודדים עם מסעות הכפשה אינטנסיביות ותביעות משפטיות.¹⁹ בהקשר זה, ניכרת עלייה בהכרזות על אנטישמיות בעקבות הבעת ביקורת לגיטימית על המדיניות והפעילות הישראלית בהסתמך על ההגדרה השנויה במחלוקת למושג אנטישמיות של הברית הבינלאומית לשימור זכר השואה (IHRA) משנת 2016. מספר מדינות אימצו חוקים ומדיניות המאפשרים להכריז על מביעי ביקורת נגד המדיניות הישראלית כאנטישמים או להפלייל צורות מסוימות של מחאה לגיטימית כמו חרם. לדוגמה, ב-19 בנובמבר 2020, הודיע מזכיר המדינה של ארצות הברית כי משרד החוץ האמריקני יגדיר ארגונים העוסקים בחרם נגד ישראל כ"אנטישמים", לרבות אלו המביעים תמיכה במאגר המידע לחברות המנהלות עסקים עם התנחלויות ישראליות בגדה המערבית הכבושה של משרד

⁶ <https://embassies.gov.il/un/NewsAndEvents/Pages/Danon-resond-to-B0403-7039.aspx>.

⁷ https://www.youtube.com/watch?v=NIJoB4cx_mg (בעברית).

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=da2KODVxx3Q> (בעברית). הגדרת העבודה של הברית הבינלאומית לזכר השואה נתפסת

כשנויה במחלוקת, כולל בקרב חוקרים יהודים ופעילי זכויות אדם. ראו גם [A/77/512](https://www.hrw.org/news/2019/05/07/israel-trying-deport-me-my-human-rights-work-heres-why-you-should-care), פס' 69-79.

⁹ <https://www.hrw.org/news/2019/05/07/israel-trying-deport-me-my-human-rights-work-heres-why-you-should-care>; and <https://www.hrw.org/news/2019/11/25/israel-expels-human-rights-watch-director-today>.

¹⁰ [A/HRC/43/71](https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/08/bachelet-deplores-israels-failure-grant-visas-un-human-rights-staff-occupied#:~:text=GENEVA%20(30%20August%202022)%20-%E2%80%9393,Rights%20Michelle%20Bachelet%20said%20today;and%20https://www.alhaq.org/advocacy/17456.html).

¹¹ [https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/08/bachelet-deplores-israels-failure-grant-visas-un-human-rights-staff-occupied#:~:text=GENEVA%20\(30%20August%202022\)%20-%E2%80%9393,](https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/08/bachelet-deplores-israels-failure-grant-visas-un-human-rights-staff-occupied#:~:text=GENEVA%20(30%20August%202022)%20-%E2%80%9393,Rights%20Michelle%20Bachelet%20said%20today;and%20https://www.alhaq.org/advocacy/17456.html)

<https://www.alhaq.org/advocacy/17456.html>.

¹² https://www.gov.il/en/departments/units/ministry_of_strategic_affairs_and_public_diplomacy.

¹³ https://www.youtube.com/watch?v=qmDsWYY_vw8 (בעברית); and

¹⁴ <https://twitter.com/ArielKallner/status/1635399935511400448> (בעברית).

¹⁵ https://givechak.co.il/Bibi_Netanyahu?ref=nwc; <https://www.inn.co.il/news/538295> (בעברית).

¹⁶ <https://www.haaretz.co.il/news/politi/2016-08-02/ty-article/0000017f-f4d7-d460-afff-fff793050000> (בעברית).

¹⁷ <https://www.facebook.com/imitirtzu/photos/a.3093939343997011/5799329843457934/> (בעברית).

¹⁸ https://www.youtube.com/watch?v=qmDsWYY_vw8 (in Hebrew).

¹⁹ <https://www.ngo-monitor.org/reports/pf1p-ties-six-newly-designated-terror-ngos/>

<https://ccrjustice.org/sites/default/files/attach/2015/09/Palestine%20Exception%20Report%20Final.pdf>

הנציב העליון של האו"ם לזכויות האדם (OHCHR) לפי החוק ארגונים אלה לא יהיו זכאים למימון ממשלתי.²⁰
עד היום שלושים וחמש מדינות בארה"ב אימצו חקיקה נגד הבעת חרם.²¹

ב. חקיקה המכוונת נגד המרחב האזרחי

11. הרשויות הישראליות העבירו חוקים שנועדו לצמצם ולהגביל את פעילות החברה האזרחית. אלה כוללים תיקון מס' 40 לחוק יסודות התקציבים, התשע"א-2011 (המכונה "חוק הנכבה"), החוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם תשע"א-2011, חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה התשע"ו-2016, תיקון מס' 28 לחוק המאבק בטרור משנת 2016 ותיקון מס' 28 ממרץ 2017 לחוק הכניסה לישראל.

12. בסוף שנת 2022 הושבעה ממשלה חדשה בישראל שמטרתה המוצהרת הייתה להחליש את הרשות השופטת ולהגביר את שליטת הממשלה בתקשורת ובחופש הביטוי, דבר שישפיע באופן משמעותי על החברה האזרחית בישראל ובשטח הפלסטיני הכבוש. בפברואר 2023 החלה הממשלה לחוקק חקיקה חדשה להחלשת העצמאות השיפוטית. בעקבות כך פרצו הפגנות נרחבות ברחבי הארץ. השינויים המוצעים ייפגעו במאפייני היסוד להפרדת הרשויות ובאיזונים והבלמים החיוניים במערכות פוליטיות דמוקרטיות. מומחי משפט הזהירו כי הרפורמות המוצעות גם יחלישו את היכולת להגן על זכויות האדם, במיוחד עבור הקהילות החלשות ביותר והחשופות לפגיעה, לרבות פלסטינים אזרחי ישראל, מבקשי מקלט ולהט"בים.²²

13. הממשלה הנוכחית בוחנת גם מספר הצעות חוק נוספות העלולות להשפיע לרעה על החברה האזרחית. הן כוללות הצעת חוק להטלת שיעור מס של 65 אחוז על הכנסותיהן של עמותות המקבלות תמיכה מ"ישות מדינית זרה",²³ הצעת חוק לחייב עמותות המקבלות מימון זר להצהיר כי הן נתמכות על ידי ישות מדינית זרה בכל עתירה המוגשת לבג"ץ,²⁴ הצעת חוק האוסרת להניף בפומבי דגל מדינת אויב, ארגון טרור או הרשות הפלסטינית,²⁵ והצעת חוק האוסרת לצלם חיילים בתפקיד.²⁶

חוק המאבק בטרור

14. ב-19 באוקטובר 2021 הכריז שר הביטחון הישראלי על שישה ארגונים פלסטיניים כ"ארגוני טרור", בהתאם לחוק המאבק בטרור משנת 2016. הארגונים הם: אדאמיר - האגודה לתמיכה באסירים וזכויות אדם, אל-חק, מרכז ביסאן למחקר ופיתוח, האגודה הבינלאומית לזכויות הילד - פלסטין (DCI-P), איחוד ועדות העבודה החקלאיות (UAWC) ואיחוד ועדות הנשים הפלסטיני (UPWC).²⁷ שבועיים לאחר מכן הוצא צו צבאי המכריז על ארגונים אלה כבלתי חוקיים,²⁸ ואפשר לכוחות הביטחון הישראליים לסגור את משרדיהם בגדה המערבית, להחרים רכוש, ולעצור ולהעמיד לדין אנשי הצוות. עמותת שביעית, ועדות העבודה בתחום הבריאות (HWC), גילתה כי היא הוכרזה בעבר כבלתי חוקית כאשר חלק מחבריה נעצרו והוגש נגדם כתבי אישום.²⁹

15. לוועדה לא ידוע על ראיות מהימנות התומכות בפעילות נגד ארגונים אלה.³⁰ כמו כן, הגיע לוועדה מידע לפיו משרד המודיעין הישראלי המליץ לממשלה להפלייל אנשים וארגונים המקבלים מימון זר, לפגוע בשמם

²⁰ <https://2017-2021.state.gov/identifying-organizations-engaged-in-anti-semitic-bds-activities/index.html>.

²¹ <https://legislation.palestinelegal.org/>.

²² <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/02/israel-un-human-rights-chief-expresses-concern-over-proposed-legislative>; and https://www.economist.com/leaders/2023/02/15/israels-proposed-legal-reforms-are-a-dreadful-answer-to-a-real-problem?utm_medium=cpc.adword.pd&utm_source=google&ppccampaignID=18151738051&ppcadID=&utm_campaign=a.22brand_pmax&utm_content=conversion.direct-response.anonymous&gclid=Cj0KCQiA3eGfBhCeARIsACpJNU_V5N-I0Gx1VTt_LGft0jqfzWLEPvw-GGsEulhDpvuo95wMahPqGbYaAsu6EALw_wcB&gclsrc=aw.ds.

²³ <https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/pages/LawBill.aspx?t=lawsuggestionssearch&lawitemid=2199819> (בעברית).

²⁴ <https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/pages/LawBill.aspx?t=lawsuggestionssearch&lawitemid=2201102> (בעברית).

²⁵ <https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawBill.aspx?t=lawsuggestionssearch&lawitemid=2199107> (בעברית).

²⁶ <https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawBill.aspx?t=lawsuggestionssearch&lawitemid=2198024> (בעברית).

²⁷ <https://nbctf.mod.gov.il/en/Pages/211021EN.aspx>.

²⁸ https://www.alhaq.org/cached_uploads/download/2021/11/07/%D7%94%D7%9B%D7%A8%D7%96%D7%94-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%AA%D7%90%D7%97%D7%93%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%9C%D7%AA%D7%99-%D7%9E%D7%95%D7%AA%D7%A8%D7%AA-3-3-1636308962.pdf (בעברית).

²⁹ A/HRC/49/83, פס' 30.

³⁰ <https://www.government.nl/documents/diplomatic-statements/2022/07/12/joint-statement-on-the-israeli-designation-of-palestinian-civil-society-organisations-as-terrorist-organisations>.

הטוב ולחשוף את קשריהם לגורמי "טרור".³¹ הרשויות הישראליות וארגוני ימין ניהלו קמפיין ארוך נגד ארגונים פלסטיניים אלה לפני ההכרזה.³²

16. מספר ארגונים דיווחו כי להכרזה זו היו השלכות משמעותיות על התוכניות והפעילויות של ארגונים לא ממשלתיים ופגעו באלפי פלסטינים המקבלים תמיכה, כולל בין היתר, קהילות מוחלשות הנשענות על השירותים שהארגונים מספקים בתחום החקלאות, ביטחון תזונתי, תמיכה משפטית, אלימות מבוססת-מגדר ושירותי בריאות לנשים.

17. אנשי הצוות של שבעת הארגונים נרדפו על ידי שירות הביטחון הכללי (שב"כ), בין היתר באמצעות צווי איסורי יציאה, חקירות ואיומים. מספר נשים מגינות זכויות אדם נעצרו באופן שרירותי, כולל שתי נשים בתפקידים בכירים שנידונו לעונש מאסר וקנסות בנובמבר 2021 ובמאי 2022 בהתאמה. שתי הנשים הורשעו על סמך הסדרי טיעון, שלפי הדיווחים הושגו כתוצאה מהתעללות ולחץ מצד הרשויות הישראליות במהלך מעצרן.³³ עורכי דין פלסטינים וישראלים המייצגים כמה מהארגונים דיווחו כי היו ניסיונות מצד גורמים ישראליים רשמיים לשבש את עבודתם.

18. הוועדה קיבלה דיווחים שאיחוד ועדות הנשים הפלסטיני (UPWC) סומן כמטרה באופן מיוחד ומשרדי האיחוד נשאר סגורים מאז אוגוסט 2022. השב"כ איים על יותר משנים עשר אנשי צוות של איחוד ועדות הנשים הפלסטיני (UPWC). השב"כ גם איים על חלק מילדיהם וניסה לכפות עליהם להפסיק את פעילותם באמצעות שימוש באיומים בעלי אופי מגדרי ברור. אחת מאנשי הצוות של איחוד ועדות הנשים הפלסטיני (UPWC) דיווחה כי איימו עליה דרך הבת שלה שקיבלה מספר שיחות טלפון מהשב"כ; אחת דיווחה על איומים שהופעלו מסוכני השב"כ בניסיון להזיק לבקשת ההרשמה של בתה למכללה בחו"ל.

ג. התקפות והטרדות

19. הוועדה תיעדה מספר מקרים בהם כוחות הביטחון הישראלי תקפו מגיני זכויות אדם ישראלים, פלסטינים ובינלאומיים בשטח הפלסטיני הכבוש. במשך שנים רבות מגן זכויות האדם הפלסטיני עיסא עמרו מחברון הותקף הן מצד מתנחלים והן מצד כוחות הביטחון הישראלי. בפברואר 2023 הותקף מר עמרו פיזית על ידי כוחות הביטחון הישראלי בעת שהוביל סיור בעיר לעיתונאים בינלאומיים. בתיעוד הווידאו ניתן לראות חייל ישראלי תופס את מר עמרו בצווארו, דוחף אותו על המדרכה ובוטט בו כאשר הוא על הקרקע.³⁴ לפי הדיווחים, החייל נידון לעשרה ימי מחבוש זמן קצר לאחר האירוע,³⁵ דובר הצבא הישראלי ניסה ליצור קשר עם מר עמרו ברשתות החברתיות כדי לדון באירוע, אך הוא סבר שפניה דרך הרשתות החברתיות אינה מתאימה.³⁶ בעקבות התקרית השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר אמר כי לא היה נכון לשלוח את החייל לכלא צבאי על מעשיו, ושחיילים "צריכים לקבל גב".³⁷

20. הוועדה תיעדה מספר מקרים בהם מתנחלים תקפו מגיני זכויות אדם ללא כל עונש. בעוד שפלסטינים ומגיני זכויות אדם פלסטיניים הם המטרות העיקריות לתקיפות; המתנחלים רואים בכל מגיני זכויות האדם הפועלים בקרבת התנחלויות ומאחזים כמטרות לגיטימיות להתקפות אלימות ללא הבדל גיל או מין. באוקטובר 2022 הותקפו באלימות שתי נשים מגינות זכויות אדם ישראליות על ידי מתנחלים בזמן שליוו פלסטינים במהלך עונת המסיק בסמוך להתנחלות מעלה עמוס. אחת מהן, פעילה ישראלית בת 70, נפצעה באופן חמור בחזה ובראש ונוקקה לפינוי כדי לקבל טיפול רפואי. למרות שיש תיעוד ברור מהאירוע, לא נודע לוועדה על כך שנערכה חקירה או שהוגש כתב אישום נגד התוקפים. במשטרת ישראל התייחסו לחלק מהנשים מגינות זכויות אדם כחשודות לפי העדויות שנמסרו לוועדה.

21. בספטמבר 2022 חמישה מתנחלים תקפו מגן זכויות אדם פלסטיני בעת שעבד באדמתו במסאפר יטא. במהלך העימות, המתנחלים שברו את שתי ידיו כאשר הוא הגן על ראשו באמצעות מעדר ששימש אותו לחקלאות. בזמן שמגן זכויות האדם קיבל טיפול נודע לו על מעצרו בהשד לניסיון רצח ותקיפת המתנחלים ונשלח לעשרה ימי מעצר בכלא עופר. מאוחר יותר הוא שוחרר על ידי שופט צבאי בתנאים מגבילים: תשלום ערבות ושלא יתקרב למקום האירוע למשך 30 יום. מקרה זה מסמל כמה מאפיינים הקשורים זה בזה בנוגע להתקפות שביצעו מתנחלים נגד ארגוני זכויות אדם לאחרונה, לרבות כישלונם של כוחות הביטחון הישראלי והמשטרה להגן על פעילי זכויות האדם מפני התקפות כאלה גם כאשר הם נקראים למקום, ואי העמדת העבריינים לדין.³⁸ ישנן גם עדויות לכך שחיילים ישראליים תומכים במתנחלים ומגנים עליהם. החסינות הנרחבת שממנה נהנים מתנחלים מתחזקת כאשר

³¹ https://fs.knesset.gov.il/24/Committees/24_cs_bg_616988.pdf, פס' 77 (בעברית).

³² ראה, A/HRC/49/83, פס' 29.

³³ ראה, A/HRC/52/75, פס' 32-33.

³⁴ <https://twitter.com/Issaamro/status/1625205825760333840>.

³⁵ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-02-13/ty-article/.premium/00000186-4c29-d5d4-a5e7-efab1e830000> (בעברית).

³⁶ <https://twitter.com/Issaamro/status/1629806810336051200?cxt=HHwWgIC-6ZWqnp4tAAAA>.

³⁷ <https://twitter.com/itamarbengvir/status/1625387810571034626> (בעברית).

³⁸ ראה את הדו"ח המורחב שהכינה הוועדה.

כוחות הביטחון הישראלי והמשטרה מתייחסים למגיני זכויות האדם כפושעים, גם כאשר קיימות ראיות משמעותיות לכך שהם נפלו קורבן להתקפה.

ד. אמצעי ענישה והגבלות תחת משטר הכיבוש

22. מערכת המשפט הצבאי הישראלית משמשת ככלי מרכזי להשתקת והפללת האופוזיציה והאקטיביזם הפלסטיני בגדה המערבית הכבושה ונעשה בה שימוש נרחב כדי לשלול את חירותם של מגיני זכויות אדם. הוועדה תיעדה עשרות מקרים של מגיני זכויות אדם שהועמדו לדין והורשעו באמצעות מערכת בתי המשפט הצבאיים שבמקרים שלהם יש מאפיינים משותפים, כולל הטלת אימה באמצעות חקירה, הטרדה על ידי כוחות הביטחון הישראלי והשגת הסדרי טיעון תחת לחץ כדי להרשיע נאשמים מבלי שיצטרכו לספק ראיות משכנעות.³⁹ מרכיבים אלה, יחד עם המספר העצום של מקרים דומים, מצביעים על מדיניות שיטתית של התמקדות במגיני זכויות אדם ואקטיביסטים פלסטינים באמצעות מערכת המשפט, אסטרטגיה המכונה לוחמה משפטית.

23. הרשויות הישראליות בשטח הפלסטיני הכבוש משתמשות במעצר מנהלי ממושך או בלתי מוגבל, המבוסס על ראיות חסרות, ללא אישום או משפט כדי להעניש ולהגביל מגיני זכויות אדם, עיתונאים, סטודנטים, עובדי ארגונים לא ממשלתיים ואנשים המביעים את דעתם ברשתות החברתיות. הוועדה תיעדה מקרים רבים של פעילי חברה אזרחית פלסטינים שהוחזקו במעצר מנהלי מבלי שהוגש נגדם כתב אישום. הוועדה סבורה, בהיעדר ראיות סותרות, כי הרשויות הישראליות משתמשות במעצר מנהלי כדי להרחיק פעילי חברה אזרחית פלסטינים מהמרחב הציבורי כדי להפסיק את פעילותם, להשתיק את קולם ולהענישם, ולעתים גם כדי להרתיע אותם.

24. הוועדה מציינת שמגיני זכויות אדם פלסטינים רבים נעצרים ומובאים בפני בתי משפט צבאיים באופן חוזר ונשנה. חלק נרחב במספר האשמות במקביל. אחרים עומדים בפני אישומים הן מצד הרשויות הישראליות והן מצד הרשות הפלסטינית. באוגוסט 2022 כוחות הביטחון הישראלי עצרו מגן זכויות אדם פלסטיני מח'ירבת סוסיא וחקרו אותו. לפי הדיווחים הוא הואשם בכך שהוא "גורם לכל הבעיות באזור", כך שלהבנתו האישום התייחס לעבודתו בתחום זכויות האדם.⁴⁰ בשנת 2021 הוגש נגד אותו פעיל כתב אישום בגין תקיפת שוטר לכאורה, כאשר מתנחלים בשמירת כוחות הביטחון הישראלי פלשו למגרש משחקים בכפר סוסיא.⁴¹ באופן דומה מגן זכויות האדם מר עמרו נעצר לחקירה על ידי הרשויות הישראליות והפלסטיניות ביותר מ-14 מקרים בשנתיים האחרונות, ועבר משפט ארוך וממושך בגין מעשים שבוצעו לכאורה בשנים קודמות.

25. הרשויות הישראליות עצרו בשנת 2016 את מנהל World Vision בעזה, מוחמד אל-חלבי, והעמידו אותו לדין באשמות קשורות לטרור. הוא הואשם בהעברת כספי הארגון לחמאס בעזה, למרות שהביקורת החיצונית העצמאית שמונתה על ידי הארגון וממשלת אוסטרליה בשנת 2017 לא מצאה ראיות למעילה בכספים. לאחר שש שנים במעצר ומשפט שהתנהל ברובו בדיון בדלתיים סגורות, באוגוסט 2022 הורשע אל-חלבי על ידי בית המשפט המחוזי בבאר שבע ונידון ל-12 שנות מאסר. ההליכים המשפטיים מעלים סוגיות חמורות של חוסר הליך משפטי הוגן, כולל ראיות שלא הוצגו בפומבי, טענות לעינויים והתעללות, ולחץ להודות תחת איום.⁴² כאשר הוצע לו במספר פעמים הסדר טיעון ולהודות באשמה בתמורה לעונש קל יותר והוא סירב בעקביות. ההפרות החמורות של הליך משפטי הוגן ושליטת חירותו למשך שנים מהווה באופן מובהק מעצר שרירותי.⁴³

26. הוועדה הקשיבה לעדויות מגורמים מהחברה האזרחית בנוגע להשפעה ההרסנית על ילדים החשופים למעצר של הוריהם. הוועדה מציינת גם את ההשלכות המזיקות של התקפות מצד המתנחלים על הילדים, ולחשיפת ילדים למעצרים ולכליאתם של הוריהם במהלך פשיטות ליליות אלימות של כוחות הביטחון הישראלי, הגורמת לנזק פסיכולוגי נרחב ומוסיפה רובד לנזק שנגרם ממילא ממשטר הכיבוש.⁴⁴

27. מגיני זכויות האדם שרואיינו על ידי הוועדה ציינו כי עברו התעללות בעת שהוחזקו במשמורת ישראלית, שבמקרים מסוימים עלולה להיות עינויים או עונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים. הדוגמאות נעו בין מניעת מזון או מזון באיכות נאותה, מניעת ביגוד ומוצרי היגיינה, מניעת שינה, תקיפה פיזית, הטרדה מינית ותקיפה מינית. הקורבנות ציינו את תא המעצר של בית המשפט בבאר-שבע, מגרש הרוסים (אל-מוסקוביה)

³⁹ <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/files.yesh-din.org/%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%98%D7%99%D7%9D+%D7%91%D7%97%D7%A6%D7%A8+%D7%94%D7%90%D7%97%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%AA/BackyardProceedingsfullreportEng+full+report.pdf>.

⁴⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=r1R2Gf5qIiI>;

https://www.btselem.org/hebrew/press_releases/20220812_isa_detains_and_interrogates_btselem_field_researcher

⁴¹ <https://www.mekomit.co.il/%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8%D7%9F-%D7%91%D7%A6%D7%9C%D7%9D-%D7%91%D7%A4%D7%AA%D7%97-%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%98%D7%95-%D7%9E%D7%A0%D7%A1%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%94%D7%A4%D7%97%D7%99%D7%93-%D7%A9/>

⁴² A/HRC/52/75, פס' 42.

⁴³ Ibid., and <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/un-experts-condemn-israels-arbitrary-detention-and-conviction-palestinian>.

⁴⁴ ראה למשל A/77/328, פס' 58.

בירושלים, בתי המעצר והחקירה של השב"כ באשקלון, תא המעצר של בית המשפט הצבאי עופר וכלא השרון כמתקנים בעלי תנאים קשים במיוחד שבהם סבלו מהתעללות.

28. סלאח חמורי, מגן זכויות אדם פלסטיני ממזרח ירושלים, התמודד מגיל צעיר עם הרשויות הישראליות שהמטירו עליו סדרה של צעדי ענישה, שהגיעו לשיאם לאחרונה בגירושו לצרפת. בשנת 2005 הוא נעצר והוחזק במעצר לתקופה של שלוש שנים בגין מעורבותו לכאורה בניסיון התנקשות במייסד מפלגת ש"ס. הוצע לו לבחור בזמנו בין גירוש לצרפת או מאסר. לאחר שסרב לגירוש, הוא נידון בשנת 2008 לשבע שנות מאסר ושוחרר בשנת 2011 במסגרת עסקת שליט.⁴⁵

29. מעמד התושבות של מר חמורי במזרח ירושלים נשלל באוקטובר 2021 על בסיס הפרת אמונים,⁴⁶ מכוח תיקון מס' 30 לחוק הכניסה לישראל משנת 2018,⁴⁷ לא נמסר לו או לעורכי דין מטעמו מהן הראיות שהובילו להחלטה זו. ב-18 בדצמבר 2022, לאחר שהיה עצור במשך תשעה חודשים במעצר מנהלי ללא כתב אישום וללא משפט, מר חמורי גורש בטיסת אל-על לצרפת כאשר הוא אזוק וכבול.

30. מספר מקורות מסרו לוועדה כי ייתכן שסיבת הגירוש קשורה להרשעה משנת 2008 ולכן מהווה ענישה נוספת בגין אותם מעשים. בעתירה נגד החלטת שר הפנים שהוגשה באוקטובר 2021, נטען כי שלילת מעמד התושבות מכוח חוק שאינו עומד בפסקת ההגבלה של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, מהווה הפרה של המשפט הבינלאומי ההומניטארי ותחולה רטרואקטיבית שלא כדין של חוק המאבק בטרור משנת 2016.⁴⁸

31. הרשויות הישראליות עושות שימוש רב בצווים צבאיים כדי לשמר שליטה בשטח הפלסטיני הכבוש ובעם הפלסטיני, במטרה מוגדרת למנוע מהפלסטינים זכויות אזרחיות ופוליטיות.⁴⁹ צווים צבאיים ישראלים מגבילים ומפליילים היבטים רבים של המרחב האזרחי כמו הפגנות והתקהלויות, הנפת דגל פלסטין ואיסור תמיכה במה שהרשויות הישראליות מגדירות כ"התאחדויות בלתי מותרות".

32. כוחות הביטחון הישראלים אוסרים הפגנות באופן שגרתי⁵⁰ ומתערבים בהצגת דגלים או סמלים לאומיים, בהתאם לצו צבאי מספר 101. במאי 2022 תועדו כוחות הביטחון הישראלי מגנים על מתנחלים כשהם מורידים דגל פלסטיני בעיר חווארה בגדה המערבית, בתיעוד רואים את כוחות הביטחון הישראלי מכוונים את נשקם נגד פלסטינים עוברי אורח שהתנגדו.⁵¹

33. מדיניות המגבילה את חופש הביטוי של פלסטינים בגדה המערבית הכבושה מיושמת גם כלפי פלסטינים אזרחי ישראל בתוך ישראל באופן הולך וגובר. הגבלת הנפת דגל פלסטין בשטח ישראל היא דוגמה אחת לכך, למרות שכיום היא אינה בלתי חוקית. ב-27 בינואר 2023 עצרה משטרת ישראל שישה מפגינים, בהם עורך דין מארגון זכויות אדם, בגין הפרעה לשוטר במילוי תפקידו והפרת הסדר הציבורי לכאורה בעת שהניפו דגלי פלסטין במהלך הפגנה בחיפה. הם שוחררו זמן קצר לאחר מכן. הרשויות הישראליות החרימו גם את דגלי פלסטין שהניפו פלסטינים וישראלים במהלך ההפגנות ברחבי המדינה בין ינואר ואפריל 2023.⁵²

34. הרשויות הישראליות מכריזות על שטחים צבאיים סגורים מסיבות שונות,⁵³ לרבות הגבלת פעילות מגיני זכויות אדם באופן זמני או קבוע. כוחות הביטחון הישראלי משתמשים בשיטה זו בעיר חברון ובדרום הר חברון כדי למנוע הפגנות וביקורי פעילות ההזדהות של מגיני זכויות אדם ופעילים. בחווארה למשל הוכרז שטח צבאי סגור אחרי התקפת המתנחלים על העיר, כדי למנוע התקהלות של פעילים ישראלים ופלסטינים שהגיעו לתמוך בתושבי חווארה.⁵⁴ חל איסור כניסה על מגיני זכויות אדם ואקטיביסטים לאזורים אלה, בעוד שמתנחלים מורשים לנוע בחופשיות, דבר המוכיח כי הכרזה על אזורים כשטחים צבאיים סגורים נעשה לא מסיבה צבאית או ביטחונית מוצדקת.

⁴⁵ <https://www.addameer.org/prisoner/2992>.

⁴⁶ לפי דיווחים, ישראל שללה את מעמד התושבות של אלפי פלסטינים ממזרח ירושלים בין השנים 1967 ו-2016.

⁴⁷ <https://www.hrw.org/news/2017/08/08/israel-jerusalem-palestinians-stripped-status>.

⁴⁸ https://fs.knesset.gov.il/20/law/20_Isr_491468.pdf (בעברית).

⁴⁹ <https://hamoked.org/document.php?dID=Updates2305>.

⁵⁰ <https://www.addameer.org/sites/default/files/Addameer%20Submission%20on%20the%20Illegal%20and%20Arbitrary%20Israeli%20Practices%20of%20Deprivation%20of%20Liberty%20of%20Palestinians%20in%20Occupied%20Territories.pdf>.

⁵¹ הוועדה תבחן את נושא ההפגנות בדו"ח עתידי.

⁵² https://twitter.com/Ahmad_tibi/status/1527328709585166345?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1527328709585166345%7Ctwgr%5E999f51033297a

⁵³ ; and (בעברית) [afcd88152cacfe06db4f8eb8bd%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2F](https://www.timesofisrael.com/army-filmed-protecting-settlers-taking-down-palestinian-flag-from-west-bank-town/)

⁵⁴ <https://www.timesofisrael.com/army-filmed-protecting-settlers-taking-down-palestinian-flag-from-west-bank-town/>.

⁵² ראה למשל <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-04-02/ty-article/00000187-4346-d706-a7bf-7b5f54650000> (בעברית).

⁵³ 31. פס' A/77/328,

⁵⁴ <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-03-03/ty-article/.premium/israeli-army-bans-left-wing-solidarity-visit-to-huwarra-as-settlers-enter-freely/00000186-a642-de2a-1ee-a65787ff0000>.

35. לנהלים הישראליים המסדירים את כניסת זרים לשטח הפלסטיני הכבוש השלכות מזיקות ומרחיקות לכת על ארגונים לא ממשלתיים פלסטיניים ומוסדות אקדמיים. נוהל מתאם פעולות הממשלה בשטחים מפרוורא 2022 ("נוהל כניסה ושהייה של זרים לאזור יהודה ושומרון") הביא לרובד נוסף של הגבלות על מוסדות פלסטיניים לארח ולהעסיק אנשי סגל וצוות זרים.

ה. מעקב וניטור מדיה חברתית

36. הרשויות הישראליות מנהלות מעקב סמוי אחרי פעילותם של מגיני זכויות אדם, לרבות שתילת תוכנות ריגול בטלפונים ניידים. בנובמבר 2021 זוהתה תוכנת הריגול פגסוס של קבוצת NSO הישראלית בטלפונים הניידים של שישה מגיני זכויות אדם פלסטיניים.⁵⁵ בינואר 2022 פרסם עיתון כלכליסט כי המשטרה השתמשה בתוכנת הריגול פגסוס כדי לפרוץ לטלפונים של אזרחים ישראלים, כולל אלה שהיו מעורבים בהפגנות נגד ממשל נתניהו בשנת 2020.⁵⁶

37. הרשויות הישראליות עצרו מאות פלסטינים בישראל ובשטח הפלסטיני הכבוש וגם מספר יהודים ישראלים, בגין התבטאויות פוליטיות שפורסמו ברשתות החברתיות, בטענה כי פוסטים אלה מהווים הזדהות עם ארגון טרור ו/או הסתה לאלימות.⁵⁷ מהעצורים נמנים מגיני זכויות אדם, עיתונאים, אמנים, סטודנטים ואקדמאים.

38. הוועדה בחנה מספר כתבי אישום המבוססים על פרסומים ברשתות החברתיות בשפה הערבית, אשר תורגמו ופורשו באופן לא מדויק על ידי המשטרה ומערכת המשפט. במקרה של משוררת פלסטינית, שהואשמה בהסתה למעשי טרור, הוכר התרגום המשטרתי הלא מדויק על ידי השופטת שבחנה את ההבדלים בין התרגום שספקה המשטרה לבין תרגום מומחה מטעם ההגנה.⁵⁸ במקרה אחר בפברואר 2023 הוגש כתב אישום נגד פלסטיני אזרחי ישראל מיישוב בדואי בנגב בגין פוסט שפרסם ברשתות החברתיות. סנגורו טען כי הפוסט תורגם באופן לא מדויק, ציין כי אין לפרש את הערבית המקורית כאיום, והדגיש כי המשטרה השתמשה בשוטר אחר לצורך התרגום ולא במתרגם מוסמך. הוועדה בחנה את הפוסט המקורי בערבית ואת התרגום לעברית על ידי המשטרה ומסקימה כי נראה על פניו שהתרגום אינו מדויק.⁵⁹

IV. הרשות הפלסטינית והרשויות בפועל בעזה

א. הגבלות והתנכלות לפעילות החברה האזרחית על ידי הממשלה

39. מאז הפילוג הפוליטי הפלסטיני בשנת 2007 הוטלו שורה של הגבלות המעצימות את שליטת הרשות המבצעת הפלסטינית על ארגונים הרשומים כעמותות (charitable associations), ארגונים לא ממשלתיים וחברות ללא כוונת רווח (Non-Profit Companies- NPC). מגבלות אלה נובעות בחלקן מהשעייתה הרשמית של המועצה המחוקקת הפלסטינית בשנת 2007, שהביאה להרחבת סמכויותיה של הרשות המבצעת הן על חשבון הרשות המחוקקת והן על חשבון הרשות השופטת באמצעות חקיקה בצו נשיאותי.⁶⁰ ארגוני זכויות אדם ציינו כי תהליך קבלת ההחלטות לוקה בחוסר שקיפות ואינו עולה בקנה אחד עם הפרדת הרשויות בין שלוש רשויות השלטון.⁶¹

40. מערכת החוקים המסדירה את החברה האזרחית בגדה המערבית ועזה מונה את חוק העמותות והארגונים הלא-ממשלתיים מס' 1 משנת 2000 (NGO Law), חוקי החברות מ-1929 ו-1964 ותיקונייהם.⁶² לפי דיווחים נוצרה השפעה שלילית על יכולתה של החברה האזרחית לעבוד באופן עצמאי בשל צווים מסוימים שיושמו ישירות בגדה המערבית וחלים גם בעזה.⁶³ צו מס' 7 משנת 2021, לתיקון חוק העמותות והארגונים הלא-

⁵⁵ <https://www.amnesty.org/en/latest/research/2021/11/devices-of-palestinian-human-rights-defenders-hacked-with-nso-groups-pegasus-spyware-2/>.

⁵⁶ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/s1b1xwx6y (בעברית).

⁵⁷ ראה למשל https://www.gov.il/BlobFolder/dynamiccollectorresultitem/hr-018/he/human-rights-replay_darin11419.pdf.

⁵⁸ ראה https://www.nevo.co.il/psika_html/shalom/SH-15-11-4480-11.pdf, עמוד 35 (בעברית).

⁵⁹ ראה <https://www.haaretz.co.il/news/law/2023-02-02/ty-article/premium/00000186-1136-dce4-afaf-1df7f3460000> (בעברית).

⁶⁰ <https://pchgaza.org/en/position-paper-constitutional-courts-decision-to-dissolve-plc-is-political-and-illegal/>.

⁶¹ <https://www.alhaq.org/advocacy/17959.html>; <https://musawa.ps/post/musawa-publishes-the-statement-of-the-national-campaign-to-protect-civil-work-on-the-decree-law-amending-the-associations-law.html>; and <https://pchgaza.org/en/annual-report-2021/>.

⁶² <https://pchgaza.org/en/shrinking-space-government-restrictions-on-non-profit-companies-funding-in-light-of-international-standards/>.

⁶³ <https://pchgaza.org/en/shrinking-space-government-restrictions-on-non-profit-companies-funding-in-light-of-international-standards/>; <https://www.alhaq.org/publications/18891.html>; <https://pchgaza.org/en/annual-report-2021/>; and <https://www.ichr.ps/en/statements/3776.html>.

ממשלתיים, שמגביר את פיקוח הרשויות על התקציבים וחלוקת הכספיים בארגונים, הושעה עקב ביקורת. חוק העזר על חברות ללא מטרות רווח מס' 20 משנת 2022 מחייב ארגוני חברה אזרחית להגיש את תוכניות העבודה והתקציבים שלהם לרשויות ולהתאים אותם לתוכנית של המשרד האחראי.⁶⁴ כמו כן, ארגונים חייבים לקבל אישור במועד מוקדם מהמשרדים ומשירותי הביטחון ולתת הצדקה לכספים שהתקבלו כתנאי לקבלת מימון, סיוע ומענקים.⁶⁵ ארגונים בעזה דיווחו כי הם עומדים בפני אתגרים נוספים שכן הם נדרשים לקבל אישורים ממשרדי ממשלה הן בגדה המערבית והן בעזה.

41. הוועדה תיעדה מספר מקרים בגדה המערבית ובעזה בהם אירועים ופעילויות של החברה האזרחית נסגרו בכוח על ידי רשויות אכיפת החוק באמתלה של היעדר אישור מוקדם לארח אירועים כאלה. ככל הידוע לוועדה, אין דרישה חוקית לארגונים לבקש אישור או לתת הודעה מוקדמת על אירועים או פגישות המתקיימות במקומות סגורים או פרטיים, וחוק היסוד הפלסטיני המתוקן משנת 2003 מבטיח את חופש הביטוי וההתקהלות. תנועות חברתיות הדוגלות בדמוקרטיזציה של הממשל הפלסטיני סומנו כמטרה במיוחד בגדה המערבית. מספר אירועים שאורגנו על ידי חברי הברית העממית לשינוי הוכרחו להיסגר, כולל אירוע שבוטל במרץ 2023.

42. בעזה הוגבלה פעולתם וסומנו כמטרה ארגונים הנתפסים על ידי הרשויות בפועל כמתנגדים לסטטוס-קוו החברתי, הדתי והפוליטי. בחודשים דצמבר 2022 וינואר 2023 ביטלה המשטרה מספר פעילויות שתכנן ארגון נשים בעיר עזה לעיתונאים ולסטודנטים באמתלה של היעדר היתרים. שניים מאנשי הצוות של הארגון זומנו לחקירות ונתבקשו לחתום על התחייבות לשמור על ערכי החברה, לרבות הפרדה בין גברים לנשים. במקרה אחר, הרשויות בפועל מנעו מארגון לזכויות נשים בעזה לערוך מחקר עצמאי על אלימות מבוססת-מגדר, אלא אם כן הותר למשרדים הרלוונטיים להיות מעורבים במחקר. המשטרה גם ביקרה במשרדי הארגון וביקשה מעובדיה להעביר מידע ומסמכים חסויים מבלי להציג צו בית משפט, וחקרה את העובדים על פרויקטים של הארגון וזהות האנשים שהארגון נעזר בהם.

ב. הפללה, מעצר ומאסר שרירותיים

43. כתוצאה מהדיכוי המעמיק על הסביבה האזרחית והפוליטית בגדה המערבית בשנים האחרונות, הגבירו פעילי זכויות האדם את הנוכחות שלהם באמצעות קיום הפגנות, השקת קמפיילים וקריאה להגברת השקיפות, הפרדת הרשויות בתוך הממשלה ומיגור תופעת השחיתות. מחאות ואקטיביזם מקוון הביאו למעצרים של פעילים רבים שהואשמו בהשמצת גורמים רשמיים והשתתפות בהתקהלויות בלתי חוקיות.⁶⁶

44. הוועדה מצאה כי כוחות הביטחון הפלסטיניים ומנגנוני הביטחון מאיימים על פעילים המבקרים את התנהלות הרשויות, באמצעות שיחות טלפון, חקירות או ראינות אזהרה, מעצר וגם מעצרים שרירותיים. מאחר שהליכי החקירה הם לעתים קרובות ארוכים ומרתיעים, הוועדה סבורה כי אמצעים אלה נועדו להשתיק התנגדות, לעודד צנזורה עצמית ובסופו של דבר להגביל את עבודתם של גורמים בחברה האזרחית. מספר פעילים בגדה המערבית דיווחו לוועדה כי נעצרו לתקופה ממושכות באישומים כוזבים לרבות החזקת נשק ללא רישיון, ביקורת על הרשויות והתקהלויות בלתי חוקיות. כמו כן הופעל לחץ על פעילים להפסיק להביע התנגדות פוליטית ולספק לרשויות גישה לטלפונים הניידים ולחשבונות הרשתות החברתיות שלהם.

45. הרשות הפלסטינית האשימה פעילים ועיתונאים במסגרת חוק פשעי הסייבר לשנת 2018, המגביר את המעקב והשליטה של הרשות הפלסטינית באקטיביזם מקוון.⁶⁷ יחד עם הוראות פליליות עם הגדרה עמומה, חוקים אלה שימשו להפללת התנגדות באשמות כגון איום על "הסדר הציבורי והמוסר", "ערעור סכסוכים עדתיים" והלעזת רשויות ציבוריות.⁶⁸ מאחר ולעתים רחוקות האישומים הובילו להרשעות, המצב תואר בפני הוועדה על ידי פעילים כ"לימבו משפטי" עם מעצרים וחקירות חוזרות ונשנות המובילות למעצר לתקופות ממושכות ולסטיגמטיזציה חברתית. בנוסף, חלק מהפעילים נעצרו או זומנו מספר פעמים לחקירות על ידי כוחות הביטחון הפלסטיניים והישראליים, שלעתים קרובות עובדים בשיתוף פעולה. פעיל אחד כינה נוהג זה כ"מדיניות הדלת המסתובבת". כמו כן, מספר אנשים דיווחו שהם נעצרו במעצר מנהלי ברשות הפלסטינית לתקופות ארוכות בלי הזכות להליך הוגן.⁶⁹

⁶⁴ <https://www.alhaq.org/advocacy/20864.html>.

⁶⁵ ראה <https://www.hrw.org/news/2023/04/13/palestinian-authority-blocks-registration-rights-group>.

⁶⁶ <https://www.amnesty.org/en/documents/mde21/2779/2020/en/>.

⁶⁷ <https://www.alhaq.org/publications/18891.html>; <https://www.amnesty.org/en/documents/mde15/6983/2017/en/>;

<https://www.hrw.org/news/2017/12/20/palestine-reform-restrictive-cybercrime-law>;

<https://www.hrw.org/news/2019/05/29/palestine-no-letup-arbitrary-arrests-torture>; and

<https://www.fidh.org/en/region/north-africa-middle-east/israel-palestine/in-israel-campaigns-to-discredit-israeli-golan-and-palestinian-human>.

⁶⁸ <https://pchrgaza.org/en/wp-content/uploads/2020/07/PA-VIOLATIONS-english.pdf>; and

<https://www.alhaq.org/publications/18891.html>.

⁶⁹ ראה CAT/C/PSE/CO/1.

ג. עינויים, יחס בלתי אנושי והרג

46. לוועדה נודע על שימוש בעינויים והתעללות על ידי מנגנון ביטחון הפנים בעזה, השירות המודיעיני, הביטחון המסכל וגורמי אכיפת החוק בגדה המערבית במטרה להעניש ולהפחיד מי שמתנגד או מבקר את הרשויות. התדירות, החומרה והיעדר מיצוי דין מצביעים על כך שמקרים כאלה הם רווחים, כפי שמודגש בממצאים של גופי האו"ם, ארגוני זכויות אדם בינלאומיים ופולטיניים והנציבות הפלסטינית העצמאית לזכויות האדם, המוסד הפלסטיני הלאומי לזכויות האדם.⁷⁰ הוועדה מציינת כי הרשות הפלסטינית פרסמה את צו מס' 25 משנת 2022, בדבר הקמת הוועדה הלאומית נגד עינויים מכוון הפרוטוקול האופציונלי לאמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים.

47. הוועדה ראינה מספר מגיני זכויות אדם שדיווחו שחוו אימים באלמות (כולל נגד בנות משפחתם), מניעת שינה, החזקה בבידוד, מכות לרבות בחלקים האינטימיים של הגוף ובכפות הרגליים ("פלקה"), והחזקה בתנחות כואבות לזמן ממושך ("שכאח"). אחד הפעילים בעזה דיווח כי במהלך 15 ימי מעצר הוא הוכה קשות במיוחד בכפות רגליו ובגבו באמצעות שוט ואלות מתכת, ונתלה כאשר זרועותיו קשורות לתקרה לזמן ארוך.

48. ב 24 ביוני 2021 פשטו 14 חברי כוחות הביטחון הפלסטיני לביתו של ניזאר בנאת, פעיל פוליטי מג'בל ג'והר שבחברון שהיה ידוע כמבקר שלטון הרשות הפלסטינית. לדברי עדי ראייה, השוטרים הכו את מר בנאת במוטות ובאלות, ריססו אותו בגז פלפל ישרות בפיו ובאפו מטווה קצר, והטיחו את ראשו בקיר מספר פעמים. מותו נקבע בבית החולים. לפי הניתוח לאחר המוות שבצע משרד הבריאות הפלסטיני, סיבת המוות הייתה פציעות מרובות שגרמו לכשל לבבי-נשימתי חריף. חקירה משותפת של הנציבות הפלסטינית העצמאית לזכויות האדם וארגון אל-חק מצאה כי סיבת המוות הייתה חנק כתוצאה מפציעות.⁷¹ מדינת פלסטין הגישה לוועדת החקירה הבינלאומית העצמאית חוות דעת רפואית, המייחסת את מותו של בנאת לאי ספיקת לב וקובעת כי מותו לא היה קשור לפציעות שנגרמו במהלך המעצר. אף שהתובע הצבאי האשים את 14 הקצינים שהיו מעורבים במעצר ב"הכאה מכוונת ובעינויים שגרמו למוות" בין היתר,⁷² המשפט שעדיין מנוהל, התעכב וכל 14 השוטרים שוחררו בערבות. מותו של מר בנאת הצית הפגנות ברחבי הגדה המערבית בין החודשים יוני ואוגוסט 2021 בקריאה למתן דין וחשבון. ההפגנות דוכאו באלמות על ידי המשטרה הפלסטינית וכוחות הביטחון הפלסטיניים. בנאת קיבל אימים על חייו מאנשים המזוהים עם תנועת פת"ח ומגורמים רשמיים לפני מותו.

8. קבוצות מיוחדות – פעולות של הרשויות הרלוונטיות

א. עיתונאים וכלי תקשורת

49. הוועדה קיבלה מידע מהותי על כך שעיתונאים נתונים להטרדות והתקפות בכל האזורים הגיאוגרפיים שבמנדט שלה ומצד כל הישויות הנושאות בחובה משפטית. עיתונאים פלסטינים בגדה המערבית חשופים במיוחד להתקפות,⁷³ ולעתים קרובות הם מסומנים כמטרה על ידי הכוחות הישראליים והפלסטינים במקביל. הפדרציה הבינלאומית של העיתונאים, באמצעות מידע שנאסף על ידי סינדיקט העיתונאים הפלסטיני, דיווחה על 479 הפרות של זכויות תקשורת ועיתונאים בשטח הפלסטיני הכבוש רק במחצית הראשונה של 2022. מעצרי עיתונאים ומניעת סקירה עיתונאית הם רוב הפרות, לאחריהם בא תקיפה פיזיות על ידי כוחות הביטחון הישראלי ולאחר מכן התקפות שבוצעו על ידי מתנחלים.⁷⁴

50. לעיתים קרובות הרשויות הישראליות מאשימות עיתונאים פלסטינים בהסתה לביצוע פיגועי טרור במהלך עבודתם העיתונאית, בעקבות תוכן שפרסמו או פוסטים שכתבו ברשתות החברתיות. ב-18 בינואר 2023, דווח כי כוחות הביטחון נכנסו לביתו של עיתונאי פלסטיני, עצרו אותו והחזיקו אותו במעצר למשך ארבעה ימים, לפני ששחררו אותו ללא כתב אישום. בחקירה העיתונאית נשאל מדוע הוא מצלם אסירים ובני משפחותיהם ונאמר

⁷⁰ https://cdn1.ichr.ps/cached_uploads/download/2022/09/15/annual-rep-27-1663231719.pdf;

https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/palestine1018_web4.pdf;

<https://www.hrw.org/news/2022/06/30/joint-submission-human-rights-watch-and-lawyers-justice-committee-against-torture>; and CAT/C/PSE/CO/1.

⁷¹ https://cdn1.ichr.ps/cached_uploads/download/2022/03/07/the-joint-fact-finding-report-issued-by-ichr-and-al-haq-regarding-the-killing-of-activist-nizar-banat-final-1646638380.pdf ; and (בערבית)

<https://www.hrw.org/news/2022/06/30/palestine-impunity-arbitrary-arrests-torture>.

⁷² A/HRC/49/25, פס' 26.

⁷³ הוועדה תדווח על הריגתה של שירין אבו-עאקלה בדו"ח הבא שלה.

⁷⁴ <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/press-freedom/article/palestine-pjs-reports-479-media-rights-violations-in-first-half-of-2022.html>; and https://www.ifj.org/fileadmin/user_upload/PJS_-_Report_media_violations_first_half_2022.pdf.

כי עברו תקיפה מינית, התעללות מילולית ומינית ואיומים באונס במהלך ההפגנות. למרות שחלק מהקורבנות הגישו תלונות במשטרה וזיהו את התוקפים, לא נודע לוועדה על תוקפים שהועמדו לדין.

56. לאחר שהשתתפו בהפגנות, נשים מגינות זכויות אדם דווחו שעברו הטרדה והכפשה ברשתות החברתיות ודרך האינטרנט, לרבות "כייטינג מיני" (sexual baiting), נוהג נפוץ המשמש להכפשת נשים מגינות זכויות אדם תוך שימוש בהערות ורמיזות לגבי המיניות שלהם, ו"דוקסינג" (doxing), נוהג שבו מידע פרטי על אדם משותף באינטרנט על ידי אחרים כדי ליצר הוקעה פומבית ולבודד את הקורבן. הוועדה תיעדה דיווחים אמנים על כך שהטלפונים של נשים הוחרמו על ידי אנשי כוחות הביטחון הפלסטיני במהלך הפגנות והתמונות הפרטיות שלהן פורסמו בפוסטים ברשתות חברתיות המצביעים על כך שהן מופקרות או עוסקות בזנות.⁸³ אישה אחת סיפרה לוועדה שהטלפון שלה הוחרם על ידי שוטר במהלך מהאה, וזמן קצר לאחר מכן פורסמו תמונות פרטיות שלה בחשבונות אינסטגרם מזויפים עם שמה. בני משפחה וגברים שהיא מכירה קיבלו גם הודעות עם תמונות פרטיות שלה בהן נכתב: "אני זונה וצריכה גבר לשכב איתו".

57. נשים מגינות זכויות אדם דווחו כי סרטונים ותמונות מזויפים בעלי אופי מיני הופצו בחשבונות פייסבוק המזוהים עם תנועת פת"ח בניסיון להכפיש אותם ולייצר סטיגמה חברתית סביבן. אחת מהן סיפרה כיצד סרטונים פורנוגרפיים מזויפים הופצו ברשתות החברתיות כחלק ממסע הכפשה ונשלחו לאביה ובנה הצעיר. סטיגמטיזציה והטרדות כאלה גרמו גם לילדים של מגיני זכויות אדם נשים לסבול ממצוקה נפשית קשה. אישה אחרת אמרה לוועדה: "פרסום תמונות שלי כדי לרמוז שיש לי רומנים מיניים יכול להרוס לי את החיים. זו הדרך הטובה ביותר להבטיח שיהרגו אותי. המסר מהרשות הפלסטינית ברור - תפסיקי את מה שאת עושה כי אנחנו יכולים להרוס אותך ואת משפחתך בשנייה".

58. נשים מגינות זכויות אדם שעברו אלימות מגדרית על ידי כוחות הביטחון הפלסטיני ואנשים הקשורים לתנועת פת"ח דיווחו כי חשו לא בטוחות, מבודדות ומושפלות; הן לא קיבלו כל תמיכה מהמשטרה או מארגוני זכויות האדם הרלוונטיים. ההשפעה של מסעות ההכפשה השתנתה בהתאם לרמת התמיכה שקיבלו הנשים ממשפחתן, כאשר חלק מהנשים מצאו את עצמן בסיכון לאלימות מגדרית בתוך המשפחה, כולל מקרים של רצח נשים. לעתים המצב הוחמר כאשר כוחות הביטחון הפלסטיני פנו לבני המשפחה, הקהילה המקומית ומנהיגי קהילות כדי ללחוץ על המשפחות למנוע מנשים מגינות זכויות אדם להשתתף בפעילויות אזרחיות. אישה אחת תיארה כיצד כוחות הביטחון הפלסטיני יצרו קשר עם משפחתה בעקבות השתתפותה במחאה, ולאחר מכן היא קיבלה איומים על חייה מקרובי המשפחה.

59. בנוסף להתנכלות בהפגנות, נשים מגינות זכויות אדם עברו קמפינים רווי שנאה מצד קבוצות אנטי-מגדריות המתנגדות ליישום האמנה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים (CEDAW) והפעילויות הקשורות לאמנה. קבוצות אלה, המובלות ונתמכות על ידי מנהיגי קהילות וקבוצות פוליטיות דתיות, מסורתיות ושמרניות, ניהלו קמפינים מקיפים נגד זכויות מגדר באמצעות עצרות, שימוש בשלטי חוצות ציבוריים ומסעות שנאה ברשתות החברתיות המונות עשרות אלפי עוקבים, שכוונו נגד נשים מגינות זכויות אדם בולטות בגדה המערבית ובעזה. קבוצות אלה חשפו את שמותיהם ותמונותיהם של נשים מגינות זכויות אדם ברשתות החברתיות, פרסמו איומים, הסיתו ועודדו לאלימות, הלעזה ודיסאינפורמציה. נשים מגינות זכויות אדם תוארו כסוכנות זרות ומשתפי פעולה עם הכיבוש, וסווגו כאיום על החברה הפלסטינית. לפי הדיווחים, גם חברי צוות בארגונים שבראשם עומדות נשים מגינות זכויות אדם קיבלו איומים ישירים.

60. הוועדה העצמאית הפלסטינית לזכויות אדם ביקשה ממשרד התובע הכללי לספק הגנה לנשים מגינות זכויות אדם ולנקוט צעדים משפטיים נגד קבוצות אלה. לפי הרשות הפלסטינית, התובע הכללי פתח בחקירות במספר מקרים. עם זאת, נשים מגינות זכויות אדם דיווחו כי למרות הגשת תלונות לרשויות הרלוונטיות בגדה המערבית ובעזה, לא ננקטה אף פעולה כדי לעצור קמפינים אלה, להגן על הארגונים או להעמיד את מבצעם לדין. במקרה אחד, אישה מגינת זכויות אדם דיווחה על דף בפייסבוק המכיל דברי שטנה והסתה לחברת מטא (META), אך החברה לא נקטה שום פעולה. הוועדה הקשיבה לנשים מגינות זכויות אדם המקדמות את האמנה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים, ומכונות "סידאוויאת" (cedawiyat - מלשון ראשי התיבות של האמנה באנגלית). הביטוי קיבל סטיגמה חברתית חזקה עד כדי כך ש-"סידאוויאת" הפך לכינוי גנאי. נשים מגינות זכויות אדם דיווחו גם על צנזורה עצמית מחשש שיותקפו ואמרו כי נשים במצב סיכון הנתמכים על ידי ארגוני זכויות נשים עלולות להיחשף, לרבות קורבנות אלימות ששהות במקלטים בעזה.

ג. אמנים ופעילי תרבות

61. ממשלות ישראל לדורותיהן התערבו בביטויים אמנותיים ותרבותיים הקשורים לכיבוש, זכויות הפלסטינים או לנושאים אחרים הנתפסים על ידי הממשלה כסטייה מהנרטיב הרשמי. הוועדה תיעדה מספר שיטות המשמשות להשתקת יצירה אמנותית, כולל צנזורה ישירה, איום או שלילת מימון בפועל, איומים על המוסדות התומכים ומארחים אמנים (כגון בתי קולנוע, מועצות מקומיות, גלריות), ביטול אירועים על ידי רשויות מקומיות

https://cdn1.ichr.ps/cached_uploads/download/2022/09/15/annual-rep-27-1663231719.pdf, עמוד 59.

⁸³

והכרחת ארגונים להעביר אירועים ממוסדות ממשלתיים או ציבוריים למקומות פרטיים. הפעילות המשולבת של רשויות מקומיות וארגוני ימין מכריחה אירועי תרבות להיסגר וגלריות לצנזר תערוכות אמנות באופן הולך וגובר.

62. ההתערבות הממשלתית בולטת במיוחד בקולנוע התיעודי הישראלי באמצעות ניסיונות ממשלתיים לצמצם את המימון לסרטים דוקומנטריים ביקורתיים על מדיניות ישראל או להגביל את הזדמנויות המימון הקיימות רק למי שנחשב כ"נאמן" למדינה. בשנת 2019 ניסתה הממשלה למנוע תשלום פרס לסרט הזוכה של פסטיבל דוקאביב לאה צמל, עורכת דין. בחוות דעת משפטית שננתנה בעקבות המקרה, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה הגיעה למסקנה כי למשרד התרבות ולרשויות המקומיות אין סמכות להתערב בתכנים האמנותיים המוצגים במרכזי התרבות. חוות הדעת ציינה עוד כי יש השפעה מצמררת על חופש הביטוי בתחום האמנות והתרבות בעקבות התערבויות מסוג זה.⁸⁴ למרות זאת, בינואר 2023, הודיע שר התרבות והספורט מיקי זוהר על כוונתו לבחון שלילה רטרואקטיבית של המימון הממשלתי שניתן לשני סרטים דוקומנטריים, הסרט *חברון: מעבדת השליטה* (H2: Occupation Lab), על השליטה הישראלית בחברון, והסרט *שני ילדים ביום* (Two Kids a Day), על מאסר ילדים פלסטיניים.⁸⁵ מספר יוצרי קולנוע ישראלים דווחו לוועדה כי למרות שכרגע אין בסיס חוקי לממשלה להסיר מימון רטרואקטיבית, הם חוששים שהחוק ישונה כדי לאפשר זאת. עידית אברהמי, אחת מבמאות הסרט *חברון: מעבדת השליטה*, אמרה לוועדה: "הם טוענים שהם לא מצנזרים תרבות מפני שהם רק מציינים תנאים למימון. אבל בסופו של יום, המדינה היא זו שמממנת בעיקר את התרבות בישראל, דרך משרד התרבות, ולכן ההשקעה בפועל היא צנזורה".

63. הוועדה מכירה בהשפעה של אמנות ותרבות בחיזוק הזהות וההיסטוריה של עם. הוועדה תיעדה מקרים בהם הרשויות הישראליות וארגוני ימין פעלו נגד התרבות, הזהות, הנרטיב היסטורי והמורשת הפלסטינית, הן בתוך ישראל והן בגדה המערבית, כולל מזרח ירושלים. אלה כללו התערבות בתכנים תרבותיים ואמנותיים, התקפות על מרכזי תרבות וניכוס תרבותי. כך למשל, בדצמבר 2022 דווח כי הרשויות הישראליות עתרו לספק שירותי הזרמת מדיה (שירות סטרימינג) כדי להסיר את הסרט הירדני *פרחה* מהפלטפורמה שלו.⁸⁶ הסרט הוא סיפור היסטורי בדיוני על צעירה פלסטינית במהלך הנכבה של 1948, שהייתה עדה להרג משפחה פלסטינית על ידי חיילים ישראלים. על פי הדיווחים, שר האוצר הודיע כי המדינה תסיר את המימון מתיאטרון יפואי שתכנן להקרין את הסרט.⁸⁷ בראיון תיארה דארין סלאם, במאית הסרט *פרחה*, שהיא עצמה פלסטינית-ירדנית, את חשיבות הנרטיב הפלסטיני במרחב הציבורי: "הכחשת הנכבה והכחשת ההרג והטיהור האתני שקרה הוא הכחשת טרגדיה שאומה שלמה חוותה... נמשיך לדבר על הנרטיב שלנו וניתן לקול שלנו להגיע לכל מקום".⁸⁸

64. פלסטינים מתמודדים עם רטוריקה פוגענית הטוענת כי אין עם פלסטיני או תרבות פלסטינית.⁸⁹ דבר המייצג ניסיון ברור למחוק את זהותם, תרבותם וההיסטוריה שלהם. בדצמבר 2022 הפגינו קבוצות ימין ישראליות מול בית הגפן מרכז תרבות בחיפה, ומספר מפגנים צעדו פנימה, צעקו והפריעו לפאנל בנושא התרבות הפלסטינית. בין המפגנים נכחו חברי כנסת ממפלגת עוצמה יהודית. לפי הדיווחים, המפגנים צעקו לעבר המשתתפים "אין תרבות פלסטינית" ושיבשו את האירוע.⁹⁰

ד. מרכזי תרבות המקדמים גיוון והכללה של לסביות, הומואים, ביסקסואלים, טרנסג'נדרים וקווירים

65. הוועדה תיעדה שורה של התקפות מצד גורמים מדינתיים ולא מדינתיים בקיץ 2022 ברמאללה, שגרמו לצמצום המרחב האזרחי למרכזי תרבות ואמנות המקדמים ביטויים אמנותיים ותרבותיים מגוונים. כתוצאה מכך, נמנע מאמנים להופיע על בסיס נטייתם המינית, אם בפועל או כפי שהיא נתפסת, או זהותם המגדרית ואמונותיהם האידיאולוגיות. פעילים דיווחו על חששות רציניים בנוגע לפוליטיזציה של ההתקפות כדי לזכות בתמיכה ציבורית ולגיטימציה. פעיל תרבות בגדה המערבית תאר לוועדה: "אמנים ומרכזים שמקדמים אמנות שונה מהפרספקטיבה של המיינסטרים מותקפים יותר. אנשים קווירים נמצאים על הכוונת ואירועים נסגרים באלימות".

⁸⁴ http://a59952db-05ff-468c-a8f0-411f44dfbc9c.filesusr.com/ugd/01368b_d49888371b0f45f09d322373ea8c236e.pdf (בעברית).

⁸⁵ <https://www.haaretz.co.il/gallery/cinema/2023-01-16/ty-article/.premium/00000185-bac5-deab-ad97-fac81cd0000> (בעברית).

⁸⁶ <https://www.ynet.co.il/entertainment/article/hyexwrvpj> (בעברית).

⁸⁷ <https://www.maariv.co.il/culture/movies/Article-962191> (בעברית).

⁸⁸ https://www.youtube.com/watch?v=QeqlMtlTr_8&t=308s.

⁸⁹ <https://www.theguardian.com/world/2023/mar/20/israeli-minister-condemned-claiming-no-such-thing-as-a-palestinian-people-bezalel-smotrich>.

⁹⁰ <https://www.1075.fm/%D7%92%D7%9D-%D7%9C%D7%97%D7%95%D7%A4%D7%A9-%D7%94%D7%91%D7%99%D7%98%D7%95%D7%99-%D7%99%D7%A9-%D7%92%D7%91%D7%95%D7%9C-%D7%A2%D7%A9%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%A4%D7%92%D7%99%D7%A0%D7%95-%D7%A0/>; and <https://www.haaretz.co.il/gallery/2022-11-21/ty-article/.premium/00000184-9988-dc14-a99e-b9eb37300000> (בעברית).

66. הוועדה תיעדה מקרים שבהם המשטרה הפלסטינית סגרה אירועים בכוח ועצרה משתתפים, בטענה שהמארגנים לא קיבלו אישור מראש לארח את האירועים למרות שאישור כזה אינו נדרש על פי חוק. לפי דיווחים, מארגנים ואנשים שנכחו באירועים זומנו או נעצרו באופן שרירותי והובאו לחקירה במשטרה. בחלק מהמקרים נאלצו המארגנים לחתום על מסמכים בהם התחייבו שלא לקיים פעילויות ללא קבלת אישור מראש. הם נחקרו גם על קשריהם עם ארגונים בגדה המערבית המקדמים את זכויות להט"בים והופעל כלפיהם לחץ לזהות פעילים להט"בים לפני ששוחררו ללא הגשת כתב אישום.⁹¹ דווח לוועדה על אנשים שעברו חקירה פוגענית ויחס משפיל מצד שוטרים, כולל איומים בעלי אופי מיני ובייטינג מיני, כמו גם הערות על המראה החיצוני הקשור לזהות מגדרית ושאלות על הנטייה המינית של הנחקרים.

67. המשטרה הפלסטינית גם נכשלה בהגנה על אנשים מפני התקפות אלימות של ארגונים אנטי-מגדריים הפועלים נגד זכויות האדם של להט"בים. באחד המקרים קבוצה של כ-40 תוקפים יידתה אבנים לעבר מרכז תרבות לאחר שדרשו מהמארגנים לבטל הופעה בשל נטייתו המינית של האמן, כפי שתפסו אותה. חלקו החיצוני של המרכז נהרס ולפחות שניים מהנוכחים נפצעו. המשטרה הפלסטינית לא הגיבה לשיחות הטלפון של הקורבנות שביקשו סיוע המשטרה גם לא התערבה למרות שנכחה מחוץ למרכז ושוחחה עם התוקפים כשהחלה התקיפה. בעקבות התקיפה עצרה המשטרה כמה מהנוכחים מבלי למסור להם את סיבת מעצרים. למיטב ידיעת הוועדה, התוקפים לא הועמדו לדין למרות שחשפו בפומבי את מעורבותם דרך פוסטים ברשתות החברתיות ופרסומים המסיתים לשנאה ואלימות הומופובית וטרנספובית, כולל בפייסבוק. המרכז נאלץ לסגור ולהפסיק את כל פעילויותיו מחשש לפעולות תגמול נוספות.

VI. מסקנות

68. הוועדה מצאה כי הרשויות הישראליות, הרשות הפלסטינית והרשויות בפועל בעזה מפרות את הזכויות לחופש ההתאגדות, חופש הביטוי והדעה, חופש ההתקהלות בדרכי שלום. הוועדה מצאה כי זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות מופרות גם הן, כולל הזכות לקחת חלק או להשתתף בחיי תרבות, הזכות לדיוור הולם והזכות לעבוד. זכויות אלה מופרות באמצעים שונים, לרבות הטרדה, איומים, מעצרים, חקירות, מאסרים, עינויים ויחס בלתי אנושי ומשפיל. הוועדה מצאה כי חקיקה היא שיטה מרכזית שבה משתמשות כל הישויות הנושאות בחובה משפטית כדי להגביל את מרחב הפעולה של החברה האזרחית, דבר שהוועדה רואה כלא הכרחי ולא מידתי.

69. הוועדה מצאה כי מדיניות ההשתקה שהרשויות הישראליות מפעילה נגד קולות החברה האזרחית שמבקרים את מדיניותה ואת הנרטיב אותה היא מציגה, קשור באופן מהותי למטרתה להבטיח ולהעמיק את הכיבוש כמצב קבע על חשבון זכויותיו של העם הפלסטיני.

70. שימוש הרשויות הישראליות בחקיקה נגד טרור כדי לסווג ארגוני חברה אזרחית כארגוני טרור נועד לייצר דה-לגיטימציה ולבודד ארגונים אלה, לפגוע בפעילותם ולפגוע במימון ובתמיכה הבינלאומיים שלהם. הוועדה הגיעה למסקנה על בסיס יסוד סביר כי הכרזת הרשויות הישראליות על שישה ארגונים פלסטיניים לא ממשלתיים כארגוני טרור ועל ארגון פלסטיני לא ממשלתי שביעי כבלתי חוקי, לא הייתה מוצדקת ונועדה להשתיק קולות של החברה האזרחית ולהפר זכויות אדם, לרבות חופש ההתאגדות, חופש הביטוי והדעה, חופש ההתקהלות בדרכי שלום, הזכות לפרטיות ולמשפט הוגן.⁹²

71. שימוש הרשויות הישראליות בתוכנות ריגול נגד מגיני זכויות אדם פוגע בחופש ההתאגדות, חופש הביטוי והזכות לפרטיות. התערבות זו בזכות לפרטיות אינה הכרחית או מידתית מכיוון שהיא מאפשרת איסוף רחב מדי של מידע. היא מהווה הפרה של הזכות לפרטיות של האנשים במעקב וגם של רבים אחרים שהיו איתם בקשר.⁹³

72. עיתונאים פלסטיניים מסומנים כמטרה באופן מיוחד, וסובלים מהטרדות, התקפות, מעצרים והאשמות להסתה לאלימות, כחלק מהמאמץ להרתיע אותם מלהמשיך בעבודתם. כתוצאה מכך, עיתונאים פלסטיניים חוששים יותר ועל כן מטילים על עצמם צנזורה עצמית. עיתונאים ישראלים גם כן נמצאים תחת מעקב וסיכון לפגיעה על ידי הרשויות באופן הולך וגובר ומחילים על עצמם צנזורה עצמית מחשש להטרדה ולאובדן תעסוקה. הוועדה מזכירה לכל הרשויות את מחויבותן לכבד, להגן ולממש את זכויותיהם ושלומם של העיתונאים.⁹⁴

73. הוועדה מצאה כי הרשויות הישראליות, הרשות הפלסטינית והרשויות בפועל ברצועת עזה התנכלו למגיני זכויות אדם פלסטיניים ועיתונאים בעת שהוחזקו במעצר, כך שחלק מהמקרים עלול לעלות לכדי עינויים, יחס או עונשים אכזריים, בלתי אנושיים ומשפילים תוך הפרה של המשפט הבינלאומי.⁹⁵

⁹¹ ראה, A/HRC/46/63, פס' 40, A/HRC/40/39, פס' 55.

⁹² International Covenant on Civil and Political Rights, arts. 14, 17, 19, 21 and 22.

⁹³ Ibid., art. 17; and Universal Declaration of Human Rights, art. 12.

⁹⁴ A/HRC/24/23, פס' 10-16; and Universal Declaration of Human Rights, art. 19.

⁹⁵ Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, art. 2.

74. נשים מגינות זכויות אדם נמצאות בחזית מאבקים לשינוי חברתי וכתוצאה מכך עומדות בפני סיכונים משמעותיים הן במרחב הציבורי והן במרחב הפרטי. נשים מגינות זכויות אדם הותקפו באופן מובחן על ידי גורמים מדינתיים וארגונים אנטי-מגדריים משום שהן נתפסות כמתנגדות לנורמות דתיות ותרבותיות ולסטטוס-קוו ומתוך כוונה להרתיע נשים אחרות. הוועדה מצאה כי היעדר מתן דין וחשבון על אלימות מבוססת-מגדר, לרבות אלימות מינית, מתיר ומעודד פגיעה מכוונת בנשים מגינות זכויות אדם.

75. גורמים לא מדינתיים ממלאים תפקיד מרכזי בהשתקת החברה האזרחית בשטח הפלסטיני הכבוש ובישראל ופועלים גם נגד אלה המתבטאים והנאבקים עבור זכויות הפלסטינים ברחבי העולם. הרשויות הישראליות והפלסטיניות מאפשרות, ובמקרים מסוימים אף מעודדות ותומכות בפעולותיהם של גורמים לא מדינתיים. ארגוני ימין ישראליים התנכלו לארגונים ויחידים ישראלים ופלסטיניים הפועלים למען זכויות האדם באמצעות הפגנות ושיבוש אירועים, הפעלת לחץ על הרשויות לבטל אירועים בנושא הכיבוש או זכויות הפלסטינים, ודרך הטרדות מקוונות. בגדה המערבית הכבושה פועלות קבוצות שפגעו בלהט"בים ומרכזי תרבות באמצעות התקפות אלימות המונעות משנאה וקמפינים ברשתות החברתיות המסיתים לאלימות. הוועדה מדגישה את החובות החיוביות המונעות משנאה וקמפינים ברשתות החברתיות אזרחיות ומדיניות ומדגישה כי אי-נקיטת אמצעים הולמים ויעילים או חוסר פעולה בתשומת לב ראויה כדי למנוע, להעניש, לחקור או לתקן את הנזק שנגרם על ידי אנשים או גופים פרטיים מהווה הפרה של חובת המדינה להגן על הזכויות המעוגנות באמנה.⁹⁶ פייסבוק במיוחד, באמצעות חברת האם שלה מטא (META), לא הגיבה לבקשות להסיר תוכן שמפר את כללי הקהילה שלה.

76. הוועדה הגיעה למסקנה כי לתקיפה ולמעצרים של אנשי החברה האזרחית הייתה השפעה ניכרת על ילדים, ובמיוחד אלה שהיו חשופים לפשיטות ליליות אלימות, חיפושים, חקירה ולהרחקת הוריהם על ידי כוחות הביטחון.⁹⁷ מעצרים וכליאתם של מגיני זכויות אדם במיוחד, כמו גם האיומים וההתקפות הבלתי פוסקים מצד כוחות הביטחון הישראלי או מתנחלים, גורמים לפיצול משפחות ולהגברת הטרואמה הפסיכולוגית והפחד שחשים ילדים.

77. הוועדה מצאה כי פעולות הרשויות הישראליות והפלסטיניות המצמצמות את מרחב התרבות המשפיע על אמנים ופעילי תרבות בישראל ובשטח הפלסטיני הכבוש מהוות הפרה של זכויות תרבותיות המעוגנות באמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות.⁹⁸ הרשויות בישראל הטילו הגבלות בעלות אופי מפלה במטרה לצמצם את המימון לאמנות, וארגוני ימין התערבו ולחצו על הרשויות והמוסדות המקומיות לבטל אירועים המתמקדים בזכויות הפלסטינים ובכיבוש. המשטרה הפלסטינית עצרה באופן שרירותי פעילים תרבותיים בגין נטייתם המינית, זהותם המגדרית והתבטאותם המגדריות, בפועל או כפי שהיה נתפסת, והעמידה אותם לחקירות פוגעניות וליחס משפיל. המשטרה הפלסטינית גם נכשלה בהגנה על האנשים והארגונים מפני אלימות והטרדה.

78. הוועדה מציינת את אופיים החמור של הניסיונות המדווחים של הרשויות הישראליות ושל גורמים לא מדינתיים להתערב באירועים המתמקדים בתרבות, אמנות, היסטוריה ומורשת פלסטינית, וכן הצהרות של חברי ממשלת ישראל, שמטרתן למחוק אלמנטים של זהות פלסטינית.

79. הוועדה מצאה כי מספר פעולות ישראליות הננקטות נגד ארגוני חברה אזרחית עשויות לעלות לכדי הפרות של המשפט הבינלאומי ההומניטרי ועלולות להוות פשעים על פי המשפט הבינלאומי. פעולות אלה כללו מעצר של חברי ארגוני החברה האזרחית והעברתם מהשטח הפלסטיני הכבוש לישראל, תוך הפרת אמנת ג'נבה הרביעית הקובעת כי כוח כובש אינו רשאי לעצור אנשים שמוגנים במסגרת האמנה (להלן "אנשים מוגנים") מחוץ לשטח הכבוש.⁹⁹ הוועדה מצאה כי שלילת מעמד התושבות במזרח ירושלים בהתבסס על תיקון חוק הכניסה לישראל משנת 2018, הכרוך ב"הפרת אמונים" מהווה פשע מלחמה, שכן הוא מיושם נגד האוכלוסייה המוגנת בשטח כבוש. הוועדה מדגישה כי דרישת אמונים מאנשים מוגנים בשטח כבוש מנוגדת למשפט הבינלאומי ומפרה את המשפט הבינלאומי ההומניטרי.¹⁰⁰

80. עוד מצאה הוועדה כי גירושו בכפייה של סלאח חמורי ממזרח ירושלים לצרפת מהווה הפרה חמורה של המשפט הבינלאומי ההומניטרי, דהיינו גירושו של אדם מוגן מהשטח הכבוש. הוועדה כללה, ברשימת האנשים החשודים שביצעו פשעים, מידע על האנשים העלולים לשאת באחריות פלילית למה שעלול להיות פשע מלחמה בגין גירוש בלתי חוקי. הוועדה מציינת כי גירושו של מר חמורי מעלה גם את השאלה האם אנשים בחברות התעופה אל-על ידעו על גירושו הבלתי חוקי ולכן ייתכן שביצעו פשע מלחמה של סיוע, עזרה או תמיכה אחרת בביצוע פשע מלחמה. הוועדה מתכוונת לחקור עוד את האחריות הפלילית של כל המעורבים בגירוש בכפייה.

96 Arts. 2 and 26; and Human Rights Committee, general comment No. 31 (2004),

Convention on the Rights of the Child, arts. 2, 3 (1), 6 (2), 8 (1), 9 (1), 16 and 19.

97 Art. 15 (1). Committee on Economic, Social and Cultural Rights, general comment No. 21 (2009).

98 Arts. 49 and 147.

99 Regulations respecting the Laws and Customs of War on Land of 1907, art. 45; and Fourth Geneva Convention, art. 68.

81. הוועדה מצאה כי הרשות הפלסטינית סימנה מגיני זכויות אדם ופעילי חברה אזרחית במטרה להשתיק דעות מתנגדות, תוך הפרה של סעיף 19 של האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות. הירידה בתמיכה ברשות הפלסטינית, המוצגת על ידי ביקורת ציבורית ומחאות כלל-ארציות, הביאה לעלייה חדה בדיכוי ולמגמה חקיקתית המשתקת את עבודתם החיונית של גורמי החברה האזרחית. ביחס להריגתו של ניזאר בנאת, הוועדה קיבלה ראיות המצביעות על מעורבות המדינה בהרג ועל חוסר שקיפות והעדר משוא פנים בהליכים המשפטיים. הוועדה מודאגת גם מהדיכוי האלים להפגנות שהתפרצו לאחר מותו של מר בנאת.

82. מעצרים וכליאתם של פעילים על ידי הרשויות הישראליות והרשות הפלסטינית הם מציאות קשה עבור פלסטינים רבים. הוועדה קיבלה ראיות על כך שהרשויות הישראליות והפלסטיניות חולקות מידע ועל מדיניות של "דלת מסתובבת" במעצרים שחווים פעילים, דבר המצדיק חקירה נוספת. בעוד שהוועדה מכירה בהגבלות העומדות בפני מדינת פלסטין בשל מציאות הכיבוש והשפעתם על הפעלת סמכותה כישות הנושאת בחובה משפטית, הוועדה סבורה כי יש לבחון את ההפרות המתועדות המכוונות כלפי גורמים בחברה האזרחית בנפרד מנסיבות אלה וממסקנות שהוסקו באשר לאחריותן של הרשות הפלסטינית והרשויות בפועל ברצועת עזה.

83. הוועדה הגיעה למסקנה כי כוחות הביטחון הפלסטיניים נקטו באלימות מינית ומגדרית כדי להשתיק נשים מגינות זכויות אדם בגדה המערבית. הוועדה מצאה כי פשעים מבוססי מגדר אלה היו נפוצים בעקבות המחאות שפרצו בשנת 2021 ובוצעו מתוך כוונה להרתיע נשים מפעילות במקומות ציבוריים על ידי חיזוק נורמות לגבי תפקידן בחברה. נשים הותקפו והיו חשופות לסטיגמטיזציה ובידוד על בסיס מגדרי הבולט בהשוואה לעמיתיהן הגברים, כולל חשיפת מידע פרטי או כוזב עליהן באינטרנט, אשר העמיד אותן בסיכון לאלימות בתוך קהילותיהם. הוועדה מדגישה את חובתה של מדינת פלסטין לנקוט פעולות קונקרטיות כדי לגנות, למנוע, לחקור להעמיד לדין ולהבטיח סעדים בגין מעשים אלימים כאלה נגד נשים מגינות זכויות אדם המבוצעים על ידי גורמים מדינתיים ולא מדינתיים.¹⁰¹

84. הוועדה מצאה כי מדינת פלסטין נכשלה בחובתה להבטיח כי זכויות הפרט יהיו מוגנות מפני מעשים המבוצעים על ידי אנשים פרטיים, בכך שלא מנעה ולא חקרה הפרות של זכויות האדם על ידי ארגונים אנטי-מגדריים נגד נשים מגינות זכויות אדם המקדמות שוויון מגדרי, דבר שמהווה הפרה של האמנה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים (סעיפים 1 ו 7 (ג)), האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (סעיפים 3, 25 ו 26) והאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות (סעיף 3) המחייבות לנקוט בכל האמצעים המתאימים כדי לבטל אפליה נגד נשים בחיים הציבוריים ולהבטיח את זכותם השווה של נשים וגברים ליהנות מכל זכויות האדם.

85. הוועדה הגיעה למסקנה כי הרשויות בפועל בעזה פועלות נגד אנשים המביעים דעות פוליטיות מנוגדות, ויוצרות אקלים דכאני של פחד המאופיין בצנזורה עצמית. הדבר מהווה הפרה של דיני זכויות האדם הבינלאומיים. גורמים בחברה האזרחית שנתפסים כמתנגדים לסטטוס-קוו הפוליטי, הדתי והחברתי נמצאים בסיכון גבוה ביותר להתנכלות, השתקה או הגבלת בפעילותם.

VII. המלצות

86. הוועדה ממליצה לכל הישויות הנושאות בחובה משפטית:

- i. להבטיח כי הזכויות לחופש ההתאגדות, הביטוי והדעה, חופש ההתקהלות בדרכי שלום והזכויות הכלכליות, החברתיות והתרבותיות במובן הרחב יותר יכובדו ויוגנו וכי גורמי החברה האזרחית, לרבות מגיני זכויות אדם, עיתונאים ונשים מגינות זכויות אדם, יוכלו לנהל את פעילותם בצורה בטוחה, חופשית וללא הטרדה או פעולות תגמול;
- ii. להבטיח סעדים בגין הפרות של זכויות האדם או של המשפט הבינלאומי ההומניטרי החווים גורמים בחברה האזרחית בשל פעילותם החברתית, הפוליטית, הכלכלית או התרבותית;

87. הוועדה ממליצה לממשלת ישראל:

- i. להפסיק לאלתר וללא שום עיכוב או דיחוי את כל הפעולות העשויות להוות פשעי מלחמה, לרבות גירוש או העברה בלתי חוקית של אנשים מוגנים משטח הכבוש, ולאפשר להם לחזור למגוריהם החוקיים;

¹⁰¹ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, arts. 2 and 7 (c); and Declaration on the Elimination of Violence against Women, art. 4.

- ii. להפסיק לאלתר פרקטיקות שיטתיות כגון מעצר ומאסר שרירותיים, מעצר מנהלי, הטרדה ומסעות הכפשה, המענישות ומשתקות מגיני זכויות אדם ועיתונאים, בפרט פלסטינים, תוך הפרה של חופש ההתאגדות, הביטוי והדעה שלהם, וזכותם להתקהלות בדרכי שלום.
- iii. להפסיק לאלתר פרקטיקות שעלולים להוות עינויים או התעללות; להבטיח שכל הטענות להפרות כאלה ייחקרו ללא שום עיכוב או דיחוי, ובאופן עצמאי וללא משוא פנים, ושמצביעיהם יובאו לדין;
- iv. לפעול בדחיפות כדי לתת דין וחשבון נגד גורמים שאינם מדינות, לרבות מתנחלים, על הפרות זכויות האדם המבוצעות נגד החברה האזרחית;
- v. לבטל חוקים והוראות המפריעים לעבודתה של החברה האזרחית, לרבות חוקים המטילים חסמים כספיים, מנהליים וטכניים מיותרים ובלתי סבירים; ולעצור כל הצעת חוק שעלולה להשפיע לרעה על החברה האזרחית;
- vi. לבטל בדחיפות את הכרזתם של ארגוני זכויות אדם וארגונים הומניטריים פלסטינים כארגוני טרור או ארגונים בלתי חוקיים;
88. הוועדה ממליצה לממשלת מדינת פלסטין ולרשויות בפועל בעזה:
- i. להפסיק לאלתר פרקטיקות שמטרתן להפחיד ולהשתיק מגיני זכויות אדם, לרבות באמצעות מעצר ומאסר שרירותיים, עינויים או התעללות או הרג, הטרדה והפחדה, במיוחד של נשים מגינות זכויות אדם, וביטול בכפייה של אירועי תרבות ואירועים אחרים; להבטיח שכל הטענות בדבר הפרות ייחקרו ללא שום עיכוב או דיחוי, ללא משוא פנים ובאופן עצמאי ומבצעהן יובאו לדין;
- ii. לנקוט בכל האמצעים הדרושים כדי להבטיח כי נשים מגינות זכויות אדם יוכלו להשתתף באופן שווה בפעילויות לקידום והגנת זכויות אדם; להפסיק לאלתר התנכלות מבוססת מגדר בנשים מגינות זכויות אדם ולחקור ללא שום עיכוב או דיחוי את כל צורות האלימות מבוססת מגדר, לרבות אלימות מינית, כדי להבטיח כי התוקפים, הן גורמים מדינתיים והן גורמים לא מדינתיים, יישאו באחריות;
- iii. להעמיד את התוקפים לדין על הפרות זכויות אדם שבוצעו על ידי גורמים מדינתיים ולא מדינתיים נגד החברה האזרחית והקהילה הלהט"בית על בסיס נטייה מינית, זהות מגדרית או ביטוי מגדרי.
89. הוועדה ממליצה למדינות החברות באו"ם:
- i. לקרוא לממשלת ישראל לבטל את הכרזתם של ארגונים פלסטינים כארגוני טרור וארגונים בלתי חוקיים; להפסיק להשתמש בחוק המאבק בטרור משנת 2016 נגד ארגוני חברה אזרחית בשטח הפלסטיני הכבוש; לגנות בפומבי קמפיינים של גורמים מדינתיים או לא מדינתיים נגד ארגוני חברה אזרחית בישראל, בשטח הפלסטיני הכבוש וברחבי העולם, המבקרים את המדיניות והפעילות הישראלית או תומכים בזכויות הפלסטינים;
- ii. לקרוא למדינת פלסטין לקיים בחירות כלליות;
90. הוועדה ממליצה כי משרד התובע של בית הדין הפלילי הבינלאומי ייתן עדיפות לחקירת המצב בשטח הפלסטיני הכבוש, לרבות זיהוי אנשים שבצעו פשעים ישירים, אנשים בעלי אחריות פיקודית ואנשים המסייעים לביצוע פשעים שנמצאים תחת סמכות בית הדין.